

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

Projekti nimi (ELU veebilehel): DEMOCRAT ELU "Haridus, mis toetab demokraatiat – dialoogi algatamine, videod, kaasamiseksperimendid"

Juhendaja(d): Maarja Hallik, Leif Kalev, Herkko Sõber

Liikmed: Karoliine Zarina, Stella Ambre, Gertrud Haavistu, Aleks Martin Rebane, Kertu Vuks, Kai Puhasmets, Hille Tressum-Gramond, Inga Jaanimets

Projekti aruanne

Sissejuhatus

Lähtudes erinevatest uuringutest (nt ICCS 2022, Economist Intelligent demokraatia indeksi raport ja CATCH-EyoU) selgub, et demokraatia on ülemaailmses kriisis ning eriti murettekitav on noorte osalemine demokraatlikes protsessides. Projekti raames soovisime keskenduda noorte osalemisele demokraatlikes protsessides ning saada teada, kas ja millisel määral Eesti haridussüsteem toetab aktiivse kodaniku kujunemist. Teema on päevakorraline, sest noorte aktiivne osalemine ühiskonnaelus on demokraatia tuleviku seisukohalt ülioluline. Algatades ühiskondliku dialoogi, võiks see juhtida poliitikute, aktiivsete kodanike sh õpetajate, koolijuhtide, vabaühenduste jt asjaosaliste tähelepanu noorte ühiskondlikule passiivsusele ja jõuda võimalike lahendusteni, kuidas olukorda muuta.

Projekti eesmärk oli teada saada, millised on noorte demokraatlikud oskused ja hoiakud ning, kuidas Eesti haridussüsteem demokraatia mõistmisele ja mõtestamisele kaasa on aidanud. Selleks tutvusime lisaks uuringutulemustele ka teaduskirjandusega, koostasime intervjuude tarbeks küsimustikud ning viisime läbi videointervjuud nii õpilaste, tudengite, õpetajate kui ka tegevpoliitikutega. Intervjuudest valmis lühivideo, mis on avaldatud erinevates sotsiaalmeedia (Facebook ja Youtube). Debati algatamiseks saatsime valminud video vabaühendustele nt Eesti ühiskonnaõpetajate selts, Hea Kodanik jt.

Rollid grupis

Antud projekti raames jagunesid meie rollid grupis kolmeks: intervjuerijad, monteerija ja sisuloome.

Intervjuerijad:

Hille, politoloogia II aasta magistrant, kes juhtis dialooge kaheksandikega. Ühtlasi oli Hille ka rühmajuht.

Kertu, linnakorralduse I aasta magistrant, tegevpoliitikuga intervjuu läbiviimine.

Gertrud, eripedagoogika I aasta bakalaureusetudeng, kes intervjueris teisi bakalaureusetudengeid.

Stella, politoloogia I aasta magistrant, kelle fookuseks oli intervjuerida nii eesti kui ka vene keelt kõnelevad gümnaasiumiõpilasi.

Aleks, õigusteaduste I aasta magistrant, tõi projekti väärtuslikke teadmisi rikastades arutelusid noorpoliitiku intervjuerimise kaudu.

Kai, hariduse juhtimise I aasta magistrant, kes on varem töötanud nii avalikus sektoris kui ka õpetajana, intervjueris õpetajaid.

Video monteerija:

Karoliine, politoloogia I aasta magistrant, lõi kaasahaaravat visuaalset sisu, kasutades oma videomontaaži oskusi.

Sisuloome:

Inga, haldus- ja ärikorralduse I aasta bakalaureusetudeng, panustas oma kogemustega vastavalt sisumeedia loomisesse ja video levitamisse vastavatesse meediakanalitesse erinevate sidusgruppideni jõudmiseks. Lisaks tõlketööd eesti keelest inglise keelde video rahvusvaheliseks levitamiseks.

Projekti eesmärk ja oodatud tulemused

Projekti eesmärk oli selgitada välja, kuidas üldhariduskool toetab ja arendab või ei toeta õpilaste demokraatlikke väärtusi ja oskuseid ühiskonnas osalemisel ning mida teha selleks, et koolid neid võimalusi paremini pakkuda suudaks. Demokraatlike väärtuste ja oskuste toetamine hariduse kaudu on oluline demokraatia jätkusuutlikkuse

aspektist. Tuginesime oma projektis erinevatele välisuuringutele ja raportitele, mh näiteks viimasele ICCS (2022) raportile, millest selgus, et Eesti noorte ühiskonnaalased teadmised on võrreldes teiste projektis osalenud riikidega väga suured, kuid osalusnäitajad (osalus kooli tasandil, oodatav valimisaktiivsus või sotsiaalmeedia kasutamine kodanikuosaluseks) on teiste riikidega võrreldes pigem madalad. Üheks ebaaktiivsuse näitajaks on näiteks vähene osalemine valimistel. See ei tähenda tingimata, et noored ei sooviks ühiskonnaelus kaasa lüüa.

Economist Intelligent demokraatia indeksi raporti alusel on 167 riigist (keda report hõlmab) liberaaldemokraatia riigikorraga riike vaid 24 (2009. aastal oli neid 44). Demokraatia püsimise aluse eelduseks on aktiivne kodanikuühiskond. Eesti on kasutusele võtnud mitmed meetmed ja projektid kaasamaks kodanikke otsustusprotsessidesse, näiteks kogukondlikul tasandil kaasav eelarve, rahvakogud jms. Noorte seas püsivalt madalat osalust pole suudetud suurendada ka erinevate algatustega.

Demokraatia ja demokraatliku kodaniku kujundamist toetavaid haridus- ja arendusprojekte on tegelikult üsna mitmeid – näiteks arendus- ja uurimisprojekt Democrat-Horizon või kaasava eelarve rakendamine koolides, lisaks kohalike omavalitsuste toetusvõimalused ja projektivoorud noortele.

Meie eesmärk oli teada saada ja luua dialooge noorte demokraatlike oskuste teemadel. Viisime õpilastega (8. klass, gümnaasium ja noored tudengid) läbi intervjuud, et saada teada, mida tähendab nende jaoks demokraatia ning kuidas on haridussüsteem demokraatia mõistmisele/mõtestamisele kaasa aidanud. Millised on õpilaste ettepanekud, kuidas kool saaks kaasa aidata aktiivse kodaniku kujunemisele. Samalaadse intervjuu viisime läbi ka haridusjuhtidega, eesmärgiga uurida hoiakuid, mida demokraatia nende jaoks tähendab, ja kuidas näevad nad hariduse rolli aktiivse kodaniku kujunemisel. Lisaks intervjuerisime kahte tegevpoliitikut (sh noorpoliitikuga), kes on mõlemad poliitikasse sattunud üsna noorelt. Soovisime teada saada, mida nad arvavad noorte osalemisest demokraatlikes protsessides ning sellest, mis motiveeris neid poliitikasse astuma. Lisaks seda, et kas ja kuidas peaks haridussüsteem demokraatiat toetama ning kuidas peaksid seda erakonnad ise tegema.

Töö tulemusena valmis videoklipp, kus erinevad sihtrühmad räägivad demokraatia olemusest ning kuidas haridus demokraatliku „mõtteviisi toetab (või ei toeta). Video laadisime üles Youtube'i. Saatsime video erinevatele huvigruppidele nt ühiskonnaõpetajate liit, noortele suunatud infokanal Teeviit jt. Levitamiseks kasutame erinevaid TLÜ siseseid võimalusi nagu projekt Proovikivi ja ülikooli Youtube'i kanal ning ÜTI sotsiaalmeedia kanalid.

Uurimismeetodina kasutasime struktureeritud intervjuud, kus olime paika pannud neli peamist uurimisküsimust, mille kohta soovisime intervjueritavatel teada saada. Valisime videointervjuude formaadi seetõttu, et soovisime luua ühiskondlikku dialoogi ning lühikesed ja sisukad videolood saavad alati palju rohkem tähelepanu kui kirjutatud tekstid. Meie ELU projekt on rahvusvahelise DEMOCRAT projekti osa.

Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppide ni jõudmine

Projekti raames analüüsiti erinevate uuringute tulemusi teemal, milline on noorte arusaamine ja teadlikkus demokraatia olemusest. Intervjuudes soovisime teada saada, milline on erinevate sidusrühmade arusaamine demokraatiast ja heaks kodanikuks olemisest ning kuidas saab kool panustada teadlike ja demokraatlike noorte haridusse. Selleks küsitleti noori, haridustöötajaid ja poliitikuid, mille tulemusel valmis kokkuvõttev videoklipp. Intervjuud viidi läbi üldhariduskoolides õppivate põhikooli ja gümnaasiumi õpilastega ning bakalaureuseõppe tudengitega ülikoolis. Lisaks intervjueriti üldhariduskooli õpetajaid ja tegevpoliitikuid.

Eesti koolidel ja õpetajatel on kõrge autonoomia õpetuse sisustamisel, mis tähendab, et koolid on erinevate meetodite kasutamisel riiklikus õppekavas kokkulepitud väärtuste edasiandmisel ja üldpädevuste kasvatamisel (sh kodanikupädevus) vabad.

Sidusgruppide kaasamiseks ja arvamuse küsimiseks jagas projektimeeskond omavahel ära vastutusvaldkonnad, milliseid sidusgrupe erinevad liikmed intervjuerivad. Sellele eelnes olukorda analüüsiv arutelu, keda on oluline intervjuudes kaasata. Projektimeeskond pidas oluliseks kaasata noori vahetu tagasiside saamiseks, mida sihtrühm ise tähtsaks peab. Samuti on oluline roll õpetajatel, kes igapäevaselt noortega töötavad ja poliitikakujundajatel, kes saavad mõjutada nii eeskujude, vahendite kui regulatsioonidega haridusvaldkonnas toimuvat.

Projekti jätkusuutlikkus

ELU Democrat õigused kuuluvad Democrat-Horizon projektile. Tudengite roll oli teada saada erinevate sihtrühmade arvamus ja soovitused demokraatia tervise hoidmiseks. Oleme kaardistanud sidusgrupid, ning tutvustanud projekti ja jaganud materjale. Praeguseks oleme saavutanud kontakti Eesti ühiskonnaõpetajate seltsiga ja Eesti ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse õpetajatega, kes on meie valminud väljundit

(video) oma kodulehel ja sotsiaalmeedia kanalites levitanud. Kas ja millises mahus sellest ühiskondlik debatt kujuneb, näitab aeg. Oleme sidusgruppidele andnud sisendi ning jätnud vabad käed edasise suuna valimisel.

Juuni esimesel nädalal presenteerivad Leif Kalev ja Maarja Hallik projekti tulemusi (salidi ja video) Dublinis, Democrat projekti hargmaisel võrgustikukohtumisel.

Ideaalis inspireeruksid väljundist nii poliitikud, lapsevanemad kui ka koolijuhid ja õpetajad, kelle eesmärk võiks olla kujundada peale kasvavatest põlvkondadest oskuslikud demokraatlikud kodanikud.

Tulemuste kokkuvõte ja lisad

Projekti alguses sõnastasime neli põhiküsimust, millele otsisime vastuseid:

- Mida tähendab sinu jaoks demokraatia?
- Milline peaks olema demokraatlik kodanik?
- Milline kodanik oled sina?
- Mida saavad koolid teha, et toetada noorte aktiivset osalust demokraatias ja kodanikuks kujunemisel?

Kokkuvõtvalt võib väita, et erinevad sihtrühmad tunnetavad demokraatia olemust üsna sarnaselt. Kõlama jäid vastutus, vabadus, eneseväljendus, kaasrääkimise võimalus, teistega arvestamine ning valitsuse töö kontrollimine. Küsimusele, milline peaks olema demokraatlik kodanik, vastati, et selline kodanik saab olla laia silmaringiga, haritud, abivalmis inimene, kes panustab ühishüvedesse läbi vabatahtliku töö, käib valimas ja on kursis riigis toimuvaga. Samuti peaks ta olema tolerantne ja nautima hüvesid, mida demokraatlik riigikord endaga kaasa toob.

Valdavalt tunnetavad kõik sihtrühmad end pigem aktiivse kodanikuna, käies valimas ning panustades vabatahtlikuna. Koolide ja haridussüsteemi roll teadliku kodaniku kujunemisel nähakse läbi mitteformaalse õppe – koolides tuleks kutsuda külla poliitikuid, korraldada debatte ja diskussioonipaneele kooli- ja ühiskonnaelu puudutavates küsimustes. Koolijuhi/õpetajate kommunikatsioon õpilastega ei tohiks olla vertikaalne, vaid pigem horisontaalne, kus õpilased ise saavad kaasa rääkida probleemides ja lahendusloogikates ning neid nähakse pigem partneritena. Samuti märgiti, et koolid võiksid ja peaksid tegema rohkem koostööd KOV ja vabaühendustega koordineerimaks vabatahtliku tööd. Oluline on olla eeskuju.

Valminud video: Demokraatia video.mp4

Kõik läbiviidud intervjuud (must materjal): Videod

Projekti meedias kajastatud tulemusi saab vaadata:

Proovikivi Youtube's: Haridus, mis toetab demokraatiat

Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi veebilehel [Ühiskonnaõpetajate Selts](#)

Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi [facebookis](#)

TLÜ Ühiskonnateaduste Instituudi [Facebookis](#)

Projekti tegevuskava

Tegevused	Tähtaeg	Vastutaja(d)
Esmakohtumine, tutvumine	13.02.2024	Kogu grupp
Esialgsete mõtete arutelu, ajurünnak	20.02.2024	Kogu grupp
Iseseisev töö, Democrat konverents	27.03.2024	Kogu grupp
Eesmärk, sihtrühmad, tööjaotus	05.03.2024	Kogu grupp
Vahekokkuvõtte ankeedi arutelu	12.03.2024	Kogu grupp
Vahenädala ettekanne	27.03.2024 14:00-16:00	Kogu grupp
Intervjuuküsimuste koostamine	02.04.2024	Kogu grupp
Tehniliste küsimuste kohtumine	30.04.2024	Kogu grupp
Esimeste videode esitlemine + muud küsimused	07.05.2024	Kogu grupp

Intervjuude läbiviimise tähtaeg	15.05.2024	Stella, Gertrud, Aleks, Kai, Hille, Kertu
Valmib monteeritud video	22.05.2024	Karoliine
Video levitamine	28.05.2024	Inga
Portfoolio küsimuste arutamine	27.05.2024	Kogu grupp
Portfoolio esitamine	31.05.2024	Kogu grupp
Kaitsmine	03.06.2024 10:00-14:00	Kogu grupp

Kommunikatsioon sidusrühma(de)le

Projekti tulemus on kajastatud erinevates sidusrühmadele suunatud sotsiaalmeedia kanalites:

- 1) valminud video Proovikivi Youtubes: [Haridus, mis toetab demokraatiat](#)
- 2) Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi veebilehel [Ühiskonnaõpetajate Selts](#)
- 3) Eesti Ühiskonnaõpetajate Seltsi [Facebookis](#)
- 4) Eesti Ajaloo ja Ühiskonnaõpetajate Seltsi 2 erinevas Facebook grupis ja meililistis
- 5) TLÜ Ühiskonnateaduste Instituudi [Facebookis](#)

Ja jagatud järgmistele meediakanalitele:

- 6) ELU Facebook
- 7) Proovikivi Facebook
- 8) Teeviit - veeb ja Facebook
- 9) Hea Kodanik väljaanne ja Facebook
- 10) TLÜ Haridusteaduste Instituut - Facebook
- 11) TLÜ Haridusinnovatsioonikeskus - Facebook
- 12) Eesti Noorteühenduste Liit - veeb ja Facebook

Iga rühmaliikme õpikogemuse refleksioon

Iga õppija individuaalne õpikogemus (kuni 150 sõna), kus tuuakse välja, millise kogemuse projektis osalemise andis ning antakse hinnang püstitatud eesmärkide saavutamisele.

Karoliine - Projektis osalemisega omandasin põneva kogemuse meeskonnatöös ja videote monteerimises, mis toetasid demokraatiat erinevate sihtgruppide kaasamise kaudu. Minu roll projektis oli videomaterjalide monteerija ja aktiivne osaleja meeskonna koosolekul, kus arutasime ning lahendasime jooksvaid ülesandeid ja strateegiaid. Meeskonnatöö sujus enamasti tõrgeteta tänu selgetele rollijaotustele ja teineteise toetusele. Kõik liikmed täitsid ilusti oma rollid, nii nagu algselt kokku leppisime, mis aitas saavutada projekti eesmärke. Kõige olulisem õppetund minu jaoks oli mõista, kui kriitiline on selgete juhiste rõhutamine ja järgimine, et vältida arusaamatusi ja vigu projektis. Projekti lõppedes tunnen rahulolu ja uhkust meie valminud töö üle. Selle kogemuse põhjal soovitan tulevikus veelgi enam rõhutada konkreetsete filmimis tingimuste tähtsust, et tagada videote ühtlus ja kvaliteet.

Stella - Minu roll antud projektis oli intervjuuerida 7 Tabasalu gümnaasiumiõpilast (nende emakeel oli nii eesti kui ka vene) ja välja selgitada, kuidas nad mõistavad demokraatia teemat, kodanikuaktiivsuse tähtsust ja milline on nende arvates kooli roll demokraatia arusaamade kujundamisel noortel. Sain teada, et nende arusaamad ja seisukohad sõltuvad nende isiklikust taustast, perekondlikest väärtustest ja kooliharidusest.

Projekti pean õnnestunuks, sest kõik grupiliikmed said oma sihtrühmaga intervjuusid läbi viia. Saavutasime projekti eesmärgi ning töö tulemusena valminud video on sisukas ja loodetavasti levib see ELU projektist kaugemale. Selle projekti raames õppisin, et projekti edukus sõltub suurelt projekti eestvedajast, kellel peab olema kindlasti suurem visioon projektist, kogemus meeskonnatöös ja projektijuhtimises ning kes oskab strateegiliselt planeerida tööd, et oma meeskonnaga sujuvalt jõuda eesmärgini.

Gertrud - Eripedagoogika õppekava tudengina on kaasamine minu jaoks tuttav ja südamelähedane teema ning seepärast sai ka just see projekt ilma pikemalt mõtlemata valitud. Projektis osalemise andis mulle võimaluse oma eriala teiste omadega siduda ning läbi meeskonnatöö teha midagi loovat ja mitmekülgset. Kogemus arendas minus teistega arvestamise ja aja planeerimise oskust ning laiendas mu teadmisi ja maailmavaateid demokraatiast. Minu ülesandeks oli intervjuuerida bakalaureuse esimese aasta tudengeid, mis oli samuti uus ja huvitav kogemus. Eesmärgid said ilma suuremate probleemideta saavutatud, sest kõik grupiliikmed olid

vastutustundlikud ning kui juhtus, et miski ei läinud plaanipäraselt, siis ei heitnud keegi meelt, vaid leidsime lahenduse. Tundsin, et isegi kui rollid ja ülesanded jagati omavahel ära, olid kõik üksteisele toeks ning valmis andma nõu ja soovitusi, mis viis ka tervikliku tulemuseni, millega saame kõik meist rahul olla.

Aleks Martin - Projekt jäi mulle silma, sest pealkirjas sisaldasid sõnad "demokraatia" ja "kaasamine". Kuna teenin igapäevast leiba riigiasutuses, kus üheks põhi tööülesandeks on eri huvigruppide kaasamine, tundsin kohe, et saan projekti kulgu panustada omandatud teadmistega. Projekti jooksul osutus üheks huvitavaks väljakutseks intervjuude läbiviimine, sest sellist praktikat ma polnud veel saanud. Kuna tagasilööke projekti jooksul (nt intervjuueeritavate leidmisega) oli mitmeid, olin alguses skeptiline projekti eesmärgi saavutamise võimalikkuses, kuid üllatusin positiivselt, kui nägin projekti lõppväljundit. Projekti raames õppisin eelkõige paremini planeerima ning töötama meeskonnas. Loodan, et projekt ei jää seisma kuhugi sahtlisse, vaid leiab võimalikkuses edasistes etappides laialdasemat tähelepanu.

Kertu - Projekti valisin, sest mul on varasem kogemus erinevate kaasamistegevuste kavandamise ja elluviimisega nii avalikus sektoris kui mittetulundusühingute/külaseltsidega. Noorte osalemine nendes protsessides on probleem, mistõttu otsustasin projekti panustada. Osalemine andis huvitava kogemuse meeskonnatööst ning võimaluse juba seni saadud teadmisi (nii teoreetilisi kui praktilist kogemust) projekti õnnestumiseks ära kasutada. Samuti sain tutvavaks teiste väga andekate tudengitega erinevatelt õppekavadelt. Projekti raames said kõikide grupi liikmete parimad teadmised ja oskused hästi rakendatud, sest projekti raames oli vaja täita erinevaid rolle. Minu ülesandeks oli muu hulgas kontaktide loomine tegevpoliitikute ja noorpoliitikutega ning nendega video intervjuude läbiviimine koostöös grupi teiste liikmetega. Projektist õppisin seda, kui võrd oluline on projekti juhtimise oskus ning mis juhtub siis, kui sõnumid pole selged või detailid jäävad kokku leppimata. Kokkuvõttes leian, et saavutasime projekti raames seatud eesmärgi ning loodetavasti suudame luua ühiskonnas laiemat dialoogi, mille tulemusena võiks kasvada noorte aktiivsus.

Kai - Projektiga liitumine ja selles osalemine andis mulle võimaluse näha ja kogeda, kuidas ja millist rolli näevad teiste eluvaldkondade esindajad koolil ja õpetajatel üldpädevuste andmisel õpilastele. Projektimeeskonnas osalemine andis mulle kogemuse, millest on palju õppida. Esiteks sain teada, et meeskonnaga töötades on kiire tagasiside kaaslaste sooritusele oluline, sest siis jõuavad teised liikmed oma tegevust vastavalt vajadusele korrigeerida. Teiseks annab meeskonnas tegutsemine võimaluse kaaslastelt

ebakindluse korral vajadusel kiiresti abi paluda ja kolmandaks, et videote hilisemal kokku monteerimisel on oluline, et kõikide videote filmimisel on arvestatud kokkulepitud tingimusi. Projektimeeskonna liikmed kasutasid oma olemasolevaid teadmisi ja oskusi parimal moel. Tänu sellele õnnestus projekti eesmärkide saavutamisele kõigil ühiselt kaasa aidata. Oma suurimaks õpikogemuseks pean vast seda, et vahetult loodud projektimeeskonna puhul on oluline ühtsete kokkulepete tegemine ja reeglite kirjalikult fikseerimine, et liikmetel oleks võimalik üle vaadata sõlmitud kokkulepped.

Hille - Democrat ELU projekti valisin isiklikust huvist lähtuvalt. Leian, et haridusel on suur roll demokraatia jätkusuutlikkusel. Projekt õpetas meeskonnatöö olemust, üksteise toetamist, kui ka eos konfliktide vältimist. Minu roll grupis oli intervjuuerida põhikooliõpilasi lähtuvalt projekti eesmärgist. Õppisin, et vaatamata ühisele keeleruumile võivad inimesed üksteisest väga erinevalt aru saada. Projekti õnnestumiseks on vaja kokku leppida selge ja üheselt arusaadav eesmärk, väljund ning sammud, kuidas selleni jõuda. Mul on väga hea meel, et meie grupidünaamika toimis hästi ning kõik grupi liikmed suhtusid projekti täie tõsidusega. Seatud eesmärgid sai püstitatud ning projekt lõpetatud.

Inga - Projektis osalemine andis mulle suurepärase kogemuse erinevatelt õppe- ja elualadelt üliõpilastega koos ühise eesmärgi nimel töötamisel. Sain kogemuse, kuidas edukalt ühiselt iseseisvalt töötada - millal on vaja koosolek kokku kutsuda ja millal iseseisvale tööle pühenduda. Väga huvitav oli kuulda nii õpilaste, õpetajate kui poliitikute seisukohti demokraatia ja selle edendamise kohta. Töötades koos erinevatelt õppekavadelt pärit tudengitega, sain aru, kui oluline on erinevate vaatenurkade koondamine ühtseks tervikuks. Minu rolliks oli video jagamine erinevate sidusrühmadeni jõudmiseks. Silmaringi laiendav oli välja selgitada, millised erinevad kanalid on olemas noortele ja haridustöötajatele, heaks õpikogemuseks nendega kontakti loomine ja video jagamise eesmärgi saavutamine.

Püstitatud eesmärgid said hästi saavutatud, nii ühtsete selgete küsimuste moodustamine kui intervjueeritavate sihtgruppideni jõudmine. Õpilased, õpetajad ja poliitikud said videos esindatud, video monteeritud ja vastavates kanalites jagatud.